

Tot el que un home pot aprendre ho pot aprendre sol

JULIÀ GUILLAMON

En els anys entre l'antic Museu de la Ciència i el nou CosmoCaixa vaig tenir una mica de relació amb Jorge Wagensberg, que va ser una figura important de la cultura barcelonina, de la qual no veig que ara es parli gaire. A Wagensberg li agradava l'art i tenia idees que, en un museu de la ciència, destacaven molt. Per exemple, per explicar què eren els píxels, va fer una imatge de Dalí amb mosques. De lluny veies Dalí amb els seus bigotis, de prop, unes mosques de goma. Una vegada havia estat en un museu dels Estats Units, en el mateix terrari hi tenien una tortuga i

una serp que feia anys que convivia. De cop, la serp va arrencar el cap de la tortuga d'una mossegada. Ens va explicar que n'escriuria un article que pensava titular "El exceso de confianza".

Aquest espai entre els exemples particulars i els conceptes generals, entre la ciència i la cultura, entre la recerca i la divulgació, havia quedat mig buit després de la mort de Wagensberg el 2018, i fa content veure que, amb un estil propi, i amb una ambició literàriament més confitada, Toni Pou (el Masnou, 1977) té una idea semblant. Va guanyar el premi Godó de periodisme i investigació amb *On el dia*

dorm amb els ulls oberts (2011) i es dedica a la divulgació científica a la universitat i a la premsa. Si un dit assenyala la lluna destaca molt en el panorama una mica monòton de la narrativa catalana actual. Per una banda, és una *quête*, a la manera de certes novel·les intel·lectuals d'anys enrere, com ara *Atlas occidental* de Daniele del Giudice. El narrador, que ha estat alumne de ciències i d'humanitats i que ha sortit escuat dues vegades de la universitat, està convençut que uns mateixos factors d'imaginació, creativitat, tenacitat i paciència intervenen en la creació científica i en la creació literària. Que no hi ha tanta

diferència entre una teoria científica i una gran novel·la, per bé que els escriptors romàntics hagin escrit en contra dels científics i que William Blake va arribar fins i tot a pintar Newton en un entorn meravellós i incapaç de copsar-ne la bellesa.

En aquesta novel·la intel·lectual, el narrador viatja a Florència per investigar sobre Galileu, i al desert d'Atacama, a Xile, per trobar un científic que construeix telescopis amb la tecnologia del segle XVII. Sobre aquest canemàs va escrivint amb molta gràcia anècdotes d'història cultural, comentaris de llibres, reflexions sobre l'aprenentatge. N'hi ha de molt divertides, com quan, a Florència, li deixen consultar la biblioteca de Galileu i aconseguir desxifrar les notes que va escriure al marge d'alguns llibres: compara les imatges que li agraden de l'*Orlando Furioso* d'Ariosto amb els reflexos de pedres precioses (acolorit com l'àgata, brillant com el lapislàtzuli, etcètera). En canvi, ensopega amb un comentari d'una imatge a la *Gerusalemme liberata* de Torcuato Tasso que parla de les gotes blanques de suor a la cara d'una noia estimada. "No he vist mai suor blanca fora dels testicles d'un cavall", escriu Galileu.

Tot això està molt bé, amb alguns alts i baixos: és millor quan parla de Galileu que quan explica la història de Gilberto Gil i el naixement de la bossa nova. Però no hi ha cap gran caiguda de to i en canvi hi ha un clímax boníssim, a la segona part, al desert d'Atacama, quan, sense gens de cursileria, entra obertament en el món de l'art contemporani i explica i reflexiona sobre tres instal·lacions sonores o paisat-

Pou està convençut que uns mateixos factors d'imaginació i creativitat intervenen en la creació científica i literària

ges sonors. Enmig d'una ciència cada cop més deshumanitzada, i amb el transhumanisme ensenyant la poteta, la tecnologia aplicada a l'art pot crear obres emocionants i plenes de sentit. He après coses, m'ho he passat bé i m'ha fet barrinar. No es pot demanar més. |

Toni Pou

Si un dit assenyala la lluna

ANAGRAMA. 218 PÀGINES. 17,95 EUROS